

Czesław Żaba

**Aspekty prawne
sądowo - lekarskie**

Katedra i Zakład Medycyny Sądowej UM w Poznaniu

**DZIENNIK USTAW NR 88 z dnia
2 sierpnia 1997 roku**

Zasady odpowiedzialności karnej

■ Art. 1

§ 1. Odpowiedzialności karnej podlega ten tylko, kto popełnia czyn zabroniony pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełniania.

Wyłączenie odpowiedzialności karnej

■ Art. 31

§ 1. Nie popełnia przestępstwa, kto z powodu choroby psychicznej, upośledzenia umysłowego lub innego zakłócenia czynności psychicznych, nie mógł w czasie czynu rozpoznać jego znaczenia lub pokierować swoim postępowaniem.

§ 2. Jeżeli w czasie popełnienia przestępstwa zdolność rozpoznawania znaczenia czynu lub kierowania postępowaniem była w znacznym stopniu ograniczona, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary.

Wyłączenie odpowiedzialności karnej

■ Art. 31

§ 3. Przepisów § 1 i 2 nie stosuje się, gdy sprawca wprawił się w stan nietrzeźwości lub odurzenia powodującego włączenie lub ograniczenie poczytalności, które przewidywał albo mógł przewidzieć.

Kary

■ Art. 32

Karami są:

1. grzywna
2. ograniczenie wolności
3. pozbawienie wolności
4. 25 lat pozbawienia wolności
5. dożywotnie pozbawienie wolności

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

■ Art. 148

§ 1. Kto zabija człowieka, podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 8, karze 25 lat pozbawienia wolności albo karze dożywotniego pozbawienia wolności.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

■ Art. 148

§ 2.

Kto zabija człowieka:

1. ze szczególnym okrucieństwem,
2. w związku z wzięciem zakładnika, zgwałceniem albo rozbojem,
3. w wyniku motywacji zasługującej na szczególne potępienie,
4. z użyciem broni palnej lub materiałów wybuchowych, podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 12, karze 25 lat pozbawienia wolności albo karze dożywotniego pozbawienia wolności.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

■ Art. 148

§ 3.

Karze określonej w § 2 podlega, kto jedynie czynem zabija więcej niż jedną osobę lub był wcześniej prawomocnie skazany za zabójstwo.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

■ Art. 148

§ 4.

Kto zabija człowieka pod wpływem silnego wzburzenia usprawiedliwionego okolicznościami, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

■ Art. 148

Zabójstwo jest zbrodnią polegającą na umyślnym pozbawieniu życia człowieka. Zabójstwo jest popełniane tylko umyślnie. Podstawowe znaczenie dla przypisania sprawcy art. 148 ma ustalenie zamiaru pozbawienia życia drugiego człowieka tzn. sprawca chce śmierci człowieka lub przynajmniej na to się godzi.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

■ Art. 148

Zabójstwo jest przestępstwem skutkowym tzw. materialnym. Do jego zaistnienia konieczny jest skutek w postaci śmierci człowieka. Jeżeli nie nastąpi śmierci człowieka, sprawca może odpowiadać co najwyżej za usiłowanie. Śmierć człowieka nie musi wystąpić bezpośrednio po czynie sprawcy. Śmierć ofiary może być oddalona w czasie. Warunkiem tej odpowiedzialności karnej jest ustalenie, że między zachowaniem sprawcy a skutkiem śmiertelnym zachodził bezpośredni związek przyczynowy.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

■ Art. 148

W § 4 wprowadzona uprzywilejowana, łagodniejsza odpowiedzialność za zabójstwo w stanie silnego wzburzenia. Wzburzenie to stan psychiczny obejmujący podniecenie, zdenerwowanie. To stan, w którym przeżycia emocjonalne górują nad przeżyciami intelektualnymi. Nie każde wzburzenie uzasadnia łagodniejszą odpowiedzialność, a jedynie takie, które można określić jako silne, czyli intensywne, skondensowane.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

■ Art. 148

Silne wzburzenie musi być nadto usprawiedliwione okolicznościami, a więc u jego podstaw muszą tkwić takie zdarzenia, które wywołały przewagę przeżyć emocjonalnych sprawcy nad jego intelektem i które nie były przez niego zawinione.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

■ Art. 149

§ 1. Matka, która zabija dziecko w okresie porodu pod wpływem jego przebiegu, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

■ Art. 149

Dzieciobójstwo jest typem zabójstwa uprzywilejowanym, ze względu na naruszenie równowagi psychicznej u kobiety rodzącej. Podmiotem przestępstwa jest tylko matka i do niej odnosi się złagodzenie odpowiedzialności karnej.

Przedmiotem przestępstwa jest noworodek.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

■ Art. 149

Granica oddzielającą karalne dzieciobójstwo od spowodowania poronienia, za który matka nie odpowiada, chociaż inne osoby mogą odpowiadać, jest chwila w której noworodek przestaje być częścią organizmu matki i staje się samodzielnym organizmem ludzkim. Zasadniczym objawem samodzielnego istnienia noworodka jest oddychanie.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

■ Art. 149

Warunkiem dzieciobójstwa jest ustalenie, że zabójstwo popełniono pod wpływem silnego przeżycia jak np.

- przebieg porodu (jako silne przeżycie psychiczne).
- znaczne zniekształcenie dziecka. Pojęcie znaczne zniekształcenie dotyczy takich zmian anatomicznych, które wywołuje odrazę nawet osób postronnych.
- szczególnie trudna sytuacja osobista.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

■ Art. 150

§ 1. Kto zabija człowieka na jego żądanie i pod wpływem współczucia dla niego, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. W wyjątkowych wypadkach sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet odstąpić od jej wymierzenia.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

■ Art. 150

Zabójstwo na żądanie jest uprzywilejowanym typem zabójstwa.

Zastosowanie tego przepisu uzależnione jest od stwierdzenia związku przyczynowego między działaniem sprawcy a skutkiem śmiertelnym przy równoczesnym ustaleniu dwóch przesłanek:

- żądanie osoby, przeciwko której działanie sprawcy jest skierowane,
- współczucie jako decydujący motyw.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

■ Art. 150

Żądanie pozbawienia życia musi być wyraźne i przekonujące.

Współczucie musi być także rzeczywiste i wiązać się ono może z przekonaniem o nieuleczalności choroby, trudnymi do złagodzenia cierpieniami chorego.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

■ Art. 151

§ 1. Kto namową lub przez udzielenie pomocy doprowadza człowieka do targnięcia na własne życie, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

■ Art. 151

Nie jest istotne dla odpowiedzialności pomagającego lub nakłaniającego czy samobójstwo było skuteczne czy też tylko usiłowanie. Targniecie się na własne życie nie jest czynem karanym, mimo iż nakłanianie lub udzielanie pomocy innej osobie do popełnienia samobójstwa jest karane.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

■ Art. 151

Przestępstwo z art. 151 różni się od przestępstwa z art. 207 § 3, istotą którego jest doprowadzenie pokrzywdzonego do targnięcia się na własne życie poprzez fizyczne lub moralne znęcanie się nad nim. W art. 207 zachowanie się sprawcy, które stanowi przejaw znęcania się i które doprowadza pokrzywdzonego do własnej decyzji targnięcia się na życie.

Art. 207 § 2 Jeżeli czyn określony w § 1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 152

- § 1. Kto za zgodą kobiety przerywa jej ciążę z naruszeniem przepisów ustawy, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.
- § 2. Tej samej karze podlega, kto udziela kobiecie ciężarnej pomocy w przerywaniu ciąży z naruszeniem przepisów ustawy lub ją do tego nakłania.
- § 3. Kto dopuszcza się czynu określonego w § 1 lub 2, gdy płód osiągnął zdolność do samodzielnego życia poza organizmem kobiety ciężarnej, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 152

- Zabieg przerwania ciąży jest karalny, jeżeli dokonany jest wbrew przepisom ustawy. Podmiotem przestępstwa jest osoba, która dokonuje zabieg przerwania ciąży, przerwania ciąży za zgodą kobiety.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 152

- Odpowiedzialności nie podlega kobieta, na której dokonywany jest zabieg przerwania ciąży. Szczególnej odpowiedzialności podlega osoba, która dokonuje zabieg nie będąca lekarzem. Odpowiada także lekarz, który wykonuje zabieg przerwania ciąży wbrew przepisom ustawy, która dopuszcza przerwania ciąży.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 152

- Surowszą odpowiedzialność za § 3 ponosi sprawca, który przeprowadza niedozwolony zabieg przerwania ciąży w sytuacji, gdy płód osiągnął już taki stopień rozwoju, w którym jest zdolny do samodzielnego życia.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 152

- Według ustawy przerwanie ciąży może być dokonane wyłącznie przez lekarza, w przypadku gdy:
- 1/ ciąża stanowi zagrożenie dla życia lub zdrowia kobiety ciężarnej,
- 2/ badania prenatalne lub inne przesłanki medyczne wskazują na duże prawdopodobieństwo ciężkiego i nieodwracalnego upośledzenia płodu albo nieuleczalnej choroby zagrażającej jego życiu.
- 3/ zachodzi uzasadnione podejrzenie, że ciąża powstała w wyniku czynu zabronionego,
- 4/ kobieta ciężarna znajduje się w ciężkich warunkach życiowych lub trudnej sytuacji osobistej,

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 153.

§ 1. Kto stosując przemoc wobec kobiety ciężarnej lub w inny sposób bez jej zgody przerywa ciążę albo przemocą, groźbą bezprawną lub podstępem doprowadza kobietę ciężarną do przerwania ciąży, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 2. Kto dopuszcza się czynu określonego w § 1, gdy płód osiągnął zdolność do samodzielnego życia poza organizmem kobiety ciężarnej, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 153.

W określona została odpowiedzialność karna za przestępstwo przerwania ciąży wbrew woli kobiety ciężarnej. Przepis przewiduje następujące formy przestępczego działania:

przerwanie ciąży przez zastosowanie przemocy wobec kobiety ciężarnej,

przerwanie ciąży w inny sposób, bez przemocy, ale wbrew woli kobiety ciężarnej, np. przez podstęp,

doprowadzenie kobiety ciężarnej, poprzez przemoc, groźbę bezprawną lub podstęp – do przerwania ciąży.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

■ Art. 153.

Istotną różnicą w tym przepisie w porównaniu z art. 152 jest niedobrowolność przerwania ciąży. Sprawca przestępstwa musi mieć świadomość tego, że kobieta jest w ciąży, że nie wyraża zgody na jej przerwanie oraz, że jego zachowanie prowadzi do przerwania ciąży.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 153.

Przestępstwo z art. 153 może być popełnione zarówno w zamiarze bezpośrednim, jak i ewentualnym, także „przy okazji” popełnienia innego przestępstwa np. sprawca atakuje kobietę o widocznej ciąży w celu dokonania na niej gwałtu czy rozboju, stosuje wobec niej przemoc w postaci kopania czy bicia – takim zachowaniem niewątpliwie godzi się na spowodowanie śmierci jej dziecka poczętego. W takim przypadku jego czyn podlegać może kumulatywnej kwalifikacji, np. z art. 197 (zgwałcenie) i art. 153.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 154

§ 1. Jeśli następstwem czynu określonego w art. 152 § 1 lub 2 jest śmierć kobiety ciężarnej, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 2. Jeżeli następstwem czynu określonego w art. 152 § 3 lub w art. 153 jest śmierć kobiety ciężarnej sprawca, podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 154

W art. 154 określona została surowsza odpowiedzialność sprawcy niedozwolonego przerwania ciąży ze względu na skutek takiego zabiegu, w postaci śmierci kobiety ciężarnej. Surowsza odpowiedzialność z § 1 dotyczy czynu z art. 152 § 1 lub 2, czyli dokonania niedozwolonego przerwania ciąży za zgodą kobiety ciężarnej, a także udzielania kobiecie ciężarnej pomocy do przerwania ciąży i nakłanianie jej do tego.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 154

Jeszcze surowsza odpowiedzialność z § 3 dotyczy sprawcy z art. 152 § 3, a więc tego, który wykonywał niedozwolony zabieg przerwania ciąży, gdy płód był już zdolny do samodzielnego życia. Dotyczy też sprawcy z art. 153, a więc tego, który dokonał przerwania ciąży lub doprowadził do tego kobietę ciężarną wbrew jej woli.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 155

§ 1. Kto nieumyślnie powoduje śmierć człowieka, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 155

Nieumyślne spowodowanie śmierci człowieka jest typem przestępstwa analogicznym do przestępstwa z art. 148 z tą różnicą, że strona podmiotowa w danym przypadku nie polega na umyślnym, lecz lekkomyślności lub niedbalstwie.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 155

Lekkomyślność zachodzi, gdy sprawca przewiduje, że swoim działaniem spowoduje śmierć człowieka, lecz bezpodstawnie przypuszcza, że tego uniknie (por. art. 9 § 2).

Niedbalstwo zachodzi, gdy sprawca nie przewidywał, że swoim działaniem spowoduje śmierć człowieka, lecz powinien i może to przewidzieć. (por. art. 9 § 2).

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 155

W myśl art. 155 przedmiotem odpowiedzialności są wszystkie przypadki spowodowania śmierci człowieka, w sytuacji gdy sprawca nie chciał, lub też się na nią nie godził, a jedynie dopuścił się nieostrożnego zachowania, w wyniku którego nastąpiła śmierć człowieka.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 155

Odpowiedzialności z art. 155 zachodzi wtedy, gdy jest związek przyczynowy między zachowaniem sprawcy (działaniem bądź zaniechaniem) a śmiercią ofiary. Związek ten zachodzi wówczas, gdy można przyjąć, że bez zachowania sprawcy nie nastąpiłaby śmierć ofiary. Związku przyczynowego nie przerywa włączenie się w ciąg zdarzeń innego jeszcze faktu, mającego wpływ na śmierć ofiary, np. *błędu lekarskiego*.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 156

§ 1. Kto powoduje ciężki uszczerbek na zdrowiu w postaci:

1. pozbawienia człowieka wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia,

2. innego ciężkiego kalectwa, ciężkiej choroby nieuleczalnej lub długotrwałej choroby realnie zagrażającej życiu, trwałej choroby psychicznej, całkowitej lub znacznej trwałej niezdolności do pracy w zawodzie lub trwałego, istotnego zeszpecenia lub zniekształcenia ciała,

podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 156

§ 2. Jeżeli sprawca działa nieumyślnie, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w

§ 1 jest śmierć człowieka, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 156

Wspólną cechą prawie wszystkich uszczerbków na zdrowiu wymienionych w obu tych częściach artykułu 156 jest ich trwałość.

Nie dotyczy to jedynie

- choroby długotrwałej,
- realnie zagrażającej życiu.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 156

Pozbawienie lub utratę wzroku rozumieć należy jako utratę zdolności do widzenia, która uniemożliwia człowiekowi prowadzenie normalnego trybu życia. Utrzymanie jedynie poczucia światła lub zdolności rozróżniania przedmiotów na odległość paru centymetrów należy uznać za równoznaczne z utratą wzroku.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 156

Podobnie rzecz przedstawia się z pozbawieniem słuchu lub mowy. Nie tylko całkowita utrata tych zmysłów, ale także ich ograniczenie w tak znacznym stopniu, że praktycznie równa się ich utracie, należy podobnie kwalifikować (np. słyszenie głośnej mowy tylko z bezpośredniej odległości, niewyraźny lub z trudem dający się zrozumieć bełkot zamiast mowy).

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 156

Zdolności do płodzenia są:

kastracja u mężczyzn i kobiet (utrata gruczołów płciowych produkujących plemniki lub komórki jajowe),

utrata macicy,

przecięcie lub pozapalne zrośnięcie dróg wyprowadzających komórki płciowe (u mężczyzn - kanaliki najądrzy i nasieniowody, u kobiet - jajowody).

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 156

Niezdolność do spółkowania jest u obu płci bardzo znacznym ograniczeniem zdolności do płodzenia, graniczącym niemal z jej utratą. Przyczyną uniemożliwiającą spółkowanie mogą być u mężczyzn zaburzenia czynnościowe wzvodu lub zmiany anatomiczne w obrębie prącia, np. pourazowe blizny prącia sięgające do ciał jamistych, które powodują w czasie wzvodu bolesność i skrzywienie prącia. Niezdolność do spółkowania u kobiet mogą powodować bliznowate pozaciągania lub zrośnięcia pochwy, wejścia do pochwy i sromu.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 156

„Ciężkie kalectwo” poprzedzone jest słowem „inne”, które wskazuje na powiązanie części 1 z częścią 2. Łączność ta wskazuje, że wyliczone przykładowo (kazuistycznie) w części 1 skutki uszkodzenia ciała zalicza ustawodawca do kalectw, a ponadto „inne ciężkie kalectwa” wymienia ogólnie w części 2.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 156

Skoro pozbawienie wzroku, słuchu, mowy lub zdolności płodzenia są kalectwami, to „inne ciężkie kalectwa” muszą dotyczyć także podobnie ważnych w życiu człowieka narządów.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 156

W kalectwie nie jest konieczna utrata jakiegoś narządu w sensie anatomicznym (np. amputacja), lecz również jego całkowita niezdatność czynnościowa (np. porażenie). Według tej definicji do kalectw - w rozumieniu art. 156 KK - zaliczyć należy, obok utraty wzroku, słuchu, itd., również pozbawienie kończyn lub ich części, np. ręki, stopy, utratę nerki, śledziony, płuca itp.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 156

Natomiast wbrew mniemaniu laików nie jest ciężkim kalectwem utrata pojedynczych palców, małżowiny usznej itp., gdyż nie są to ważne w życiu i samodzielnie pracujące narządy. Nieznaczne skrócenie kończyn lub nieznaczne ograniczenie ich ruchomości nie są ciężkim kalectwem, gdyż nie jest to równoznaczne z całkowitą ich utratą.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 156

Utratę jednego oka - np. utratę jednej gałki ocznej - przy zachowaniu zdolności widzenia drugiego oka zaliczyć należy do ciężkiego kalectwa, gdyż oko jest ważnym w życiu narządem o samodzielnej, wysoce wyspecjalizowanej czynności.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 156

Ciężka choroba nieuleczalna.

Podstawą kwalifikacji musi być przede wszystkim ciężkość i ponadto „nieuleczalność”, a więc trwałość schorzenia. Ciężkie postacie nerczycy po zatruciu np. solami metali ciężkich, ciężkie postacie padaczki pourazowej itp.

Pod tym pojęciem należy rozumieć nie tylko choroby naturalne, np. zakaźne, ale także choroby będące skutkami i następstwami uszkodzeń ciała.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 156

Choroba długotrwała.

Interpretacja ogólnikowego sformułowania „długotrwałości” – stosuje się analogie z polskim ustawodawstwem ubezpieczeniowym - należy rozumieć jako okres wynoszący co najmniej 6 miesięcy.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 156

Choroba długotrwała - podobnie jak nieuleczalna - musi być ciężka”, lżejsze stany chorobowe - nawet pomimo swej długotrwałości - nie mogą podlegać kwalifikacji tego artykułu.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 156

Choroba realnie zagrażająca życiu.

Pod pojęciem tym należy rozumieć takie choroby, które w każdej chwili mogą doprowadzić do śmierci, przede wszystkim przez porażenie lub zniszczenie układów narządów decydujących o życiu (ośrodkowego nerwowego, oddechowego i krążenia).

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 156

Przykładem takich chorób są złamania podstawy czaszki, połączone ze stłuczeniami mózgu, krwotoki śródczaszkowe, ciężkie wstrząśnienia mózgu z długotrwałą utratą przytomności, rany drażące w głąb klatki piersiowej lub jamy brzusznej (połączone z uszkodzeniami serca, płuc, jelit i innych ważnych narządów), tętniaki pourazowe grożące pęknięciem, znacznego stopnia utrata krwi, zapalenie otrzewnej, posocznica, groźne choroby zakaźne, np. tężec, wścieklizna, zgorzel gazowa, ospa, cholera).

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 156

Trwała choroba psychiczna. W wydawaniu opinii odnoszącej się do tej części art. 156 KK powinien brać udział specjalista psychiatra.

Należą tu poważne schorzenia psychiczne po ciężkich urazach mózgu (otępienie, niedorozwój umysłowy u dzieci, padaczka pourazowa ze zmianami psychicznymi), po niektórych zatruciach i zapaleniach (*parkinsonizm*) oraz powikłania porażenie postępujące.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 156

Trwała całkowita lub znaczna niezdolność do pracy w zawodzie. Następstwem uszkodzeń ciała może być trwała - całkowita lub znaczna utrata zdolności do wykonywania wyuczonego lub nabytego praktycznie zawodu.

Niezdolności do pracy w zawodzie nie należy mylić z niezdolnością do zarobkowania, do zatrudnienia i niezdolnością do pracy w ogóle; te znacznie szersze pojęcia występują w kodeksie cywilnym i w ustawach ubezpieczeń społecznych.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 156

Przykłady:

Utrata nawet jednego palca ręki u mechanika precyzyjnego, chirurga, skrzypka lub pianisty może spowodować niezdolność do pracy w zawodzie. To samo dotyczy nawet nieznacznych zmian, np. ograniczenia wzroku u lotnika, słuchu u muzyka, trwałej chrypki u śpiewaka, adwokata, wykładowcy, nauczyciela itp. Nawet jeżeli takie skutki uszkodzeń nie uniemożliwiają całkowicie wykonywania pracy w danym zawodzie, to niewątpliwie są powodem znacznej w nim niezdolności.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 156

Trwałe istotne zeszpecenie lub zniekształcenie.

Stwierdzenie zeszpecenia opiera się w pewnym stopniu na przesłankach raczej subiektywnych i dlatego jego ocena sądowo - lekarska może napotykać na trudności. Wypowiadano nawet zdanie, że rozpoznanie zeszpecenia nie jest rzeczą lekarzy, lecz bezpośrednio sądu lub biegłych z dziedziny estetyki. Nie ma jednak zastrzeżeń, ażeby lekarze, jako kompetentni w rozpoznawaniu uszkodzeń ciała i ocenie ich ciężkości, wypowiadali się także w sprawach zeszpecenia co istotnie w praktyce najczęściej ma miejsce.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 156

Poważne zniekształcenie - należy rozumieć dosłownie: jest to wyraźne odchylenie od prawidłowych kształtów anatomicznych ciała lub jego części. Odchylenia będące przyczyną zniekształceń mają swoje granice i nie mogą być równoznaczne z utratą jakiegoś większego i ważnego narządu, gdyż wówczas odpowiadałoby ciężkiemu kalectwu. I przeciwnie, zbyt małych i niewyraźnych odchyłeń od prawidłowych kształtów ciała nie można zaliczać do zniekształceń. Zniekształcenie tym się różni od zeszpecenia, że swym wyglądem nie narusza w sposób wyraźny wrażeń estetycznych.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu Art. 157

§ 1. Kto powoduje naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia, inny niż określony w art. 156 § 1, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. Kto powoduje naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia trwający nie dłużej niż 7 dni, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 3. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 lub 2 działa nieumyślnie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 157

§ 4. Ściganie przestępstwa określonego w § 2 lub 3, jeżeli naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia nie trwał dłużej niż 7 dni, odbywa się z oskarżenia prywatnego.

§ 5. Jeżeli naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia trwał dłużej niż 7 dni, a pokrzywdzonym jest osoba najbliższa, ściganie przestępstwa określonego w § 3 następuje na jej wniosek.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 157

Artykuł ten odnosi się do uszczerbku na zdrowiu, których nie można zakwalifikować jako ciężkie.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 157

Pod pojęciem czynności narządu należy rozumieć prawidłowe, fizjologiczne funkcjonowanie danego narządu.

Natomiast „narząd” jest taką częścią ciała, która stanowi pewnego rodzaju całość anatomiczną i służy do wykonywania określonych czynności, np. kończyny lub ich części; ręka, palce, stopa, kolano, jama ustna, narządy wewnętrzne - mózg, płuca, nerki itp.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 157

Naruszenie czynności musi być wyraźne i polegać na tak poważnym utrudnieniu prawidłowego działania narządu, że staje się on niezdolny do normalnej pracy, zgodnej z jego przeznaczeniem. Zupełne zniesienie czynności narządu nie jest jednak koniecznym warunkiem kwalifikacji z tego artykułu.

Rozstrój zdrowia polega natomiast na zakłóceniu funkcjonowania organizmu bez naruszenia jego integralności, np. przez zatrucie, spowodowanie szoku psychicznego, wstrząśnienia mózgu itp.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 157

Długotrwałości uszczerbku na zdrowiu nie należy utożsamiać z okresem niezdolności pokrzywdzonego do pracy.

Chodzi o ściśle pojęty okres, w którym funkcjonowanie organizmu pokrzywdzonego było zakłócone. Niezdolność do pracy może trwać dłużej niż faktyczne zakłócenie funkcjonowania organizmu.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 158

§ 1. Kto bierze udział w bójce lub pobiciu, w którym naraża się człowieka na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo nastąpienie skutku określonego w art.156 § 1 lub w artykule 157 § 1, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 2. Jeżeli następstwem bójki lub pobicia jest ciężki uszczerbek na zdrowiu człowieka, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 3. Jeżeli następstwem bójki lub pobicia jest śmierć człowieka, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 158

W art. 158 określona została odpowiedzialność za przestępstwo udziału w bójce lub pobiciu. Ze sformułowania “bierze udział” wynika, że chodzi tu o zachowanie sprawcy podjęte wspólnie z inną osobą lub wspólnie z innymi osobami, nie można bowiem brać udziału w czymś, co robi się samemu.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 158

Bójka polega na wzajemnym starciu się co najmniej trzech osób, polegającym na wzajemnym naruszeniu nietykalności cielesnej uczestników starcia.

Pobicie - w rozumieniu art. 158 – polega na tym, że dwie lub więcej osób dokonują czynnej napaści na jedną lub więcej osób. Nie podlega odpowiedzialności z art. 158 takie pobicie, którego wyłącznym sprawcą jest tylko jedna osoba, ze względu na niewyczerpanie wspomnianego wyżej znamienia “bierze udział”. Pobicie “jednoosobowe” w zależności od jego skutków podlegać może zakwalifikowaniu z art. 156 lub 157.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 158

Dla odpowiedzialności z § 1 nie ma znaczenia skutek. Sprawca uczestniczący w bójce lub pobiciu ponosi odpowiedzialność, nawet jeśli zajście nie skończyło się jakimkolwiek obrażeniami doznanymi przez kogokolwiek z uczestników starcia. Konieczne jest jednak, aby bójka lub pobicie były na tyle intensywne, że wynikało z nich narażenie człowieka na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub przynajmniej narażenie na uszczerbek na zdrowiu, zarówno ciężki, o jakim mowa w art. 156 § 1, jak też naruszający funkcjonowanie organizmu na czas powyżej 7 dni, czyli określony w art. 157 § 1.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 158

Jeśli bójka jest na tyle “łagodna”, że tego rodzaju zagrożenie nie istnieje – np. jeśli starcie polega na wzajemnym policzkowaniu się i szarpaniu za ubranie – wtedy odpowiedzialność z art. 158 nie może mieć miejsca. Starcie musi obejmować zachowania niebezpieczne dla życia i zdrowia, np. zadawanie ciosów pięściami, kopanie, duszenie, bicie głową itp.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 158

Przestępstwo z art. 158 ma swój typ podstawowy (§ 1) i dwa typy kwalifikowane (§ 2 i 3).

Kwalifikowana odpowiedzialność uzależniona jest od następstw bójki lub pobicia. W § 2 chodzi o następstwo w postaci ciężkiego uszczerbku na zdrowiu człowieka, w § 3 o następstwo w postaci śmierci człowieka. Ciężki uszczerbek na zdrowiu – patrz art. 156.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 159

§ 1. Kto, biorąc udział w bójce lub pobiciu człowieka, używa broni palnej, noża lub innego podobnie niebezpiecznego przedmiotu, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 159

W art. 159 określona została odpowiedzialność karna za kwalifikowaną – ze względu na użycie broni palnej, noża lub innego podobnie niebezpiecznego narzędzia – postać przestępstwa udziału w bójce lub pobiciu. Chodzi tu o udział w bójce lub pobiciu w rozumieniu art. 158.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 159

Oprócz broni palnej lub noża, kwalifikowana odpowiedzialność z art. 159 wchodzi również w grę ze względu na użycie “innego podobnie niebezpiecznego przedmiotu”. Chodzi tu więc o jakikolwiek przedmiot, o każdą rzecz, która może być niebezpieczna podobnie do broni palnej czy noża, czyli taka, przy użyciu której można człowieka zabić. “Podobnie niebezpiecznym przedmiotem” może być np. kamień, łom, młotek, wszelkiego rodzaju narzędzia ostre, itp.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 159

Należy podkreślić, że ustawodawca, mówiąc o niebezpiecznym przedmiocie, dowołuje się wyraźnie do jego cech, a nie do sposobu jego użycia. Chodzi zatem o przedmioty niebezpieczne same w sobie, przedmioty, które w ręku sprawcy mogą stać się narzędziami tak niebezpiecznymi, jak broń palna czy nóż. Od niebezpieczeństwa samego przedmiotu należy odróżnić nieistotny z punktu widzenia art. 159 niebezpieczny sposób działania sprawcy, np. duszenie ofiary przy pomocy szalika. Nie można przyjąć, że szalik jest przedmiotem niebezpiecznym podobnie do broni palnej czy noża. To tylko działanie sprawcy polegające na duszeniu ofiary, jest niebezpieczne. Sprawca może jednak działać niebezpiecznie także bez żadnego narzędzia.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 160

§ 1. Kto naraża człowieka na bezpośrednie niebezpieczeństwo, utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 2. Jeżeli na sprawcy ciąży obowiązek opieki nad osobą narażoną na niebezpieczeństwo, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 3. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 lub 2 działa nieumyślnie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 160

§ 4. Nie podlega karze za przestępstwo określone w § 1 - 3 sprawca, który dobrowolnie uchylił grożące niebezpieczeństwo.

§ 5. Ściganie przestępstwa określonego w § 3 następuje na wniosek pokrzywdzonego.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 160

W art. 160 określona została odpowiedzialność karna za przestępstwo narażenia człowieka na niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu. Przestępstwo to może być popełnione umyślnie (§ 1 i 2) oraz nieumyślnie (§ 3).

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 160

Przestępstwo z § 1 ma charakter ogólnosprawczy, jego sprawcą może być każdy, kto narazi drugiego człowieka na określone w tym przepisie niebezpieczeństwo, tj. niebezpieczeństwo utraty życia albo niebezpieczeństwo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, o jakim mowa w art. 156.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 160

Narażenie o jakim mowa w art. 160, może polegać na działaniu, np. gdy sprawca dla “żartu” wystawia dziecko poza barierkę balkonu na dużej wysokości, lub na zaniechaniu, np. jeśli ktoś pozostawia otwartą i nie zabezpieczoną studzienkę kanalizacyjną w takich okolicznościach, że ktoś może do niej wpaść.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 160

Narażenie musi być bezpośrednio, takie, z którego niebezpieczeństwo wprost wynika, a nie tylko daje się przewidzieć. Jeśli np. sprawca pozostawił odkrytą studzienkę kanalizacyjną na chodniku w ciągu dnia, to choć postępuje nieostrożnie, o bezpośrednim niebezpieczeństwie jeszcze nie ma mowy, gdyż każdy może skutecznie ominąć widoczne, niebezpieczne miejsce. Jeśli jednak ta studzienka zostałaby pozostawiona otwarta wieczorem, gdy w ciemnościach łatwo można do niej wpaść – wtedy mamy do czynienia z bezpośrednim niebezpieczeństwem.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 160

Surowszej odpowiedzialności z § 2 podlega sprawca, który umyślnie naraził na bezpośrednie niebezpieczeństwo osobę, co do której ciążył na nim obowiązek opieki (np. obowiązek rodziców opiekowania się dziećmi), ze stosunku pracy (np. nauczyciel jest obowiązany opiekować się powierzonymi mu uczniami, opiekunka w domu pomocy społecznej jest obowiązana do opieki nad przebywającymi w domu pensjonariuszami, itp.), a także z okoliczności faktycznych (np. jeśli ktoś opiekuje się cudzym dzieckiem, które dobrowolnie wziął pod swoją pieczę).

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 161

§ 1. Kto, wiedząc, że jest zarażony wirusem HIV, naraża bezpośrednio inną osobę na takie zarażenie, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 2. Kto, wiedząc, że jest dotknięty chorobą weneryczną lub zakaźną, ciężką chorobą nieuleczalną lub realnie zagrażającą życiu, naraża bezpośrednio inną osobę na zarażenie taką chorobą, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§ 3. Ściganie przestępstwa określonego w § 1 lub 2 następuje na wniosek pokrzywdzonego.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 161

W art. 161 określona została odpowiedzialność za przestępstwo umyślnego narażenia człowieka na bezpośrednie niebezpieczeństwo zagrożenia wirusem HIV (§ 1) oraz chorobą weneryczną, ciężką chorobą nieuleczalną lub realnie zagrażającą życiu (§ 2). Choroby weneryczne to choroby przenoszone drogą płciową, a w szczególności kiła i rzeżączka.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 161

Przestępstwo z art. 161 może być popełnione tylko umyślnie. Odpowiedzialność za nie może ponosić tylko ten sprawca, który wie o tym, że jest zarażony wirusem HIV lub chorobą wymienioną w § 2 oraz który ma świadomość, że swoim zachowaniem naraża na zarażenie inną osobę.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 161

Narażenie na zarażenie musi być bezpośrednie, czyli sprawca musi dopuścić się takiego zachowania, z którego w świetle wiedzy medycznej wprost wynika możliwość zarażenia. W przypadku osoby zarażonej wirusem HIV oraz chorobą weneryczną, bezpośrednim narażeniem będzie w szczególności utrzymywanie stosunków seksualnych, które stanowią podstawową formę zakażenia.

Przestępstwo z art. 161 ma charakter formalny. Dla jego zaistnienia nie jest konieczne, aby doszło do zarażenia innej osoby. Wystarczy samo narażenie na bezpośrednie niebezpieczeństwo takiego zarażenia.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 162

§ 1. Kto człowiekowi znajdującemu się w położeniu grożącym bezpośrednim niebezpieczeństwem utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu nie udziela pomocy, mogąc jej udzielić bez narażania siebie lub innej osoby na niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 2. Nie popełnia przestępstwa, kto nie udziela pomocy, do której jest konieczne poddanie się zabiegowi lekarskiemu albo w warunkach, w których możliwa jest niezwłoczna pomoc ze strony instytucji lub osoby do tego powołanej.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 162

W art. 162 wprowadzona została odpowiedzialność karna za przestępstwo nie udzielenia człowiekowi pomocy. Każdy ma obowiązek udzielenia pomocy człowiekowi, któremu grozi niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, takiego, o jakim mowa w art. 156 § 1.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 162

Obowiązek udzielenia pomocy odnosi się do sytuacji, gdy grożące człowiekowi niebezpieczeństwo jest na tyle bezpośrednie, że utrata życia lub ciężki uszczerbek na zdrowiu może nastąpić niezwłocznie.

Przestępstwo z art. 162 można popełnić tylko umyślnie, a zatem sprawca musi mieć świadomość, że pozostawia człowieka w niebezpiecznym położeniu i że obiektywnie i subiektywnie mógłby temu człowiekowi udzielić pomocy.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 162

Obowiązek udzielenia pomocy odnosi się do sytuacji, gdy grożące człowiekowi niebezpieczeństwo jest na tyle bezpośrednie, że utrata życia lub ciężki uszczerbek na zdrowiu może nastąpić niezwłocznie.

Przestępstwo z art. 162 można popełnić tylko umyślnie, a zatem sprawca musi mieć świadomość, że pozostawia człowieka w niebezpiecznym położeniu i że obiektywnie i subiektywnie mógłby temu człowiekowi udzielić pomocy.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 162

Odpowiedzialność dotyczy nieudzielenia pomocy w takim jedynie wypadku, gdy sprawca mógł jej udzielić bezpiecznie, a więc bez narażania siebie lub innej osoby na niebezpieczeństwo – choćby tylko niewielkie – utraty życia lub poważnego uszczerbku na zdrowiu. I tak np. nie można wymagać, aby ratował tonącego ktoś nie umiejący pływać, a nawet ktoś umiejący pływać, ale nie chcący ryzykować własnym zdrowiem wejścia do lodowatej wody. Nie można też wymagać, aby sprawca dla ratowania innej osoby pozostawił bez opieki swoje małe dziecko. Nie znaczy to jednak, że sprawca jest wówczas zwolniony z obowiązku jakiegokolwiek pomocy, np. alarmowania krzykiem innych osób, prób wezwania fachowej pomocy itp.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 162

Nie zwalnia z obowiązku udzielania pomocy obawa przed niewielkim tylko uszczerbkiem na zdrowiu. Nie można np. uwzględnić tłumaczenia sprawcy, który nie zajął się zabłąkanym w lesie dzieckiem w obawie o zadrapanie swojego ciała w chaszczach. Zupełnie też nie tłumaczy odmowy pomocy obawa przed stratami materialnymi. Będzie np. odpowiadał sprawca, który odmówił przewiezienia do szpitala rannej osoby w obawie przed zabrudzeniem swojego samochodu.

Rozdział XIX

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu

Art. 162

Nie można domagać się, aby pomoc polegała na poddaniu się zabiegowi lekarskiemu. Nie będzie np. przestępstwem brak zgody na dawstwo krwi, choćby od tego zależało życie innego człowieka.

Art. 162 nie ma zastosowania, jeśli sprawca nie udzieli pomocy w sytuacji, gdy możliwa jest natychmiastowa pomoc ze strony instytucji lub osób bardziej do tego powołanych, np. pogotowani ratunkowego, straży pożarnej, itp. Zwrócić jednak należy uwagę, że chodzi tu o pomoc natychmiastową, a nie taką, która dopiero może nastąpić w dalszej przyszłości i może okazać się spóźniona.

Rozdział XXI

Przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji

Art. 177

§ 1. Kto naruszając, chociażby nieumyślnie, zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym, powoduje nieumyślnie wypadek, w którym inna osoba odniosła obrażenia ciała określone w art.157 § 1, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 2. Jeżeli następstwem wypadku jest śmierć innej osoby albo ciężki uszczerbek na jej zdrowiu, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 3. Jeżeli pokrzywdzonym jest wyłącznie osoba najbliższa, ściganie przestępstwa określonego w § 1 następuje na jej wniosek.

Rozdział XXI

Przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji

Art. 178

Skazując sprawcę, który popełnił przestępstwo określone w art. 173, 174 lub 177 znajdując się w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego lub zbiegł z miejsca zdarzenia, sąd orzeka karę pozbawienia wolności przewidzianą za przypisane sprawcy przestępstwo w wysokości do górnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę.

Rozdział XXI

Przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji

Art. 178 a

§ 1. Kto, znajdując się w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego, prowadzi pojazd mechaniczny w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 2. Kto, znajdując się w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego, prowadzi na drodze publicznej lub w strefie zamieszkania inny pojazd niż określony w § 1, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§ 3. W razie skazania za przestępstwo określone w § 1 lub 2 sąd może orzec podanie wyroku do publicznej wiadomości.

Rozdział XXIII

Przestępstwa przeciwko wolności

Art. 192

§ 1. Kto wykonuje zabieg leczniczy bez zgody pacjenta, podlega karze grzywnie, karze ograniczenia wolności, albo karze pozbawienia wolności do lat 2.

§ 2. Ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego.

Rozdział XXIII

Przestępstwa przeciwko wolności

Art. 193

§ 1. Kto wdziera się do cudzego domu mieszkania, lokalu, pomieszczenia albo ogrodzonego terenu albo wbrew żądaniu osoby uprawnionej miejsca tego nie opuszcza, podlega karze grzywnie, karze ograniczenia wolności, albo karze pozbawienia wolności do roku.

Rozdział XXV

Przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajowej

Art. 197

§ 1. Kto przemocą, groźbą bezprawną lub podstępem doprowadza inną osobę do obcowania płciowego, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 2. Jeżeli sprawca, w sposób określony w § 1, doprowadza inną osobę do poddania się innej czynności seksualnej albo wykonania takiej czynności, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 3. Jeżeli sprawca dopuszcza się zgwałcenia określonego w § 1 lub 2, działając ze szczególnym okrucieństwem lub wspólnie z inną osobą, podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

Rozdział XXV

Przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajowej

Art. 198

§ 1. Kto wykorzystując bezradność innej osoby lub wynikający z upośledzenia umysłowego lub choroby psychicznej brak zdolności tej osoby do rozpoznania znaczenia czynu lub pokierowania swoim postępowaniem, doprowadza ją do obcowania płciowego lub do poddania się innej czynności seksualnej albo do wykonania takiej czynności, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

Rozdział XXV

Przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajowej

Art. 199

§ 1. Kto przez nadużycie stosunku zależności lub wykorzystanie krytycznego położenia, doprowadza inną osobę do obcowania płciowego lub do poddania się innej czynności seksualnej albo do wykonania takiej czynności, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

Rozdział XXV

Przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajowej

Art. 200

§ 1. Kto doprowadza małoletniego poniżej lat 15 do obcowania płciowego lub do poddania się innej czynności seksualnej albo do wykonania takiej czynności, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto utrwała treści pornograficzne z udziałem takiej osoby.

Rozdział XXV

Przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajowej

Art. 201

§ 1. Kto dopuszcza się obcowania płciowego w stosunku do wstępnego, zstępnego, przysposobionego, przysposabiającego, brata lub siostry, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Rozdział XXV

Przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajowej

Art. 202

§ 1. Kto publicznie prezentuje treści pornograficzne w taki sposób, że może to narzucać ich odbiór osobie, która tego sobie nie życzy, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§ 2. Kto małoletniemu poniżej lat 15 prezentuje treści pornograficzne lub udostępnia mu przedmioty mające taki charakter, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 3. Kto produkuje w celu rozpowszechniania lub sprawdza albo rozpowszechnia treści pornograficzne z udziałem małoletniego poniżej lat 15 albo związane z użyciem przemocy lub posługiwaniem się zwierzęciem, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Rozdział XXV

Przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajowej

Art. 203

§ 1. Kto, przemocą, groźbą bezprawną, podstępem lub wykorzystując stosunek zależności lub krytyczne położenie, doprowadza inną osobę do uprawiania prostytucji, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

Rozdział XXV

Przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajowej

Art. 204

§ 1. Kto w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, nakłania inną osobę do uprawiania prostytucji lub jej to ułatwia, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 2. Karze określonej w § 1 podlega, kto czerpie korzyści majątkowe z uprawiania prostytucji przez inną osobę.

§ 3. Jeżeli osoba określona w § 1 lub 2 jest małoletnim, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 4. Karze określonej w § 3 podlega, kto zwabia lub uprowadza inną osobę w celu uprawiania prostytucji za granicą.

Rozdział XXV

Przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajowej

Art. 205

§ 1. Ściganie przestępców określonych w art. 197 lub 199, jak również w art. 198, jeżeli określony w tym przepisie stan ofiary nie jest wynikiem trwałych zaburzeń psychicznych, następuje na wniosek pokrzywdzonego.

Rozdział XXVII

Przestępstwa przeciwko czci i nietykalności cielesnej

Art. 217

§ 1. Kto uderza człowieka lub w inny sposób narusza jego nietykalność cielesną, podlega grzywnie, karze ograniczenia albo pozbawienia wolności do roku.

§ 2. Jeżeli naruszenie nietykalności wywołało wyzywające zachowanie się pokrzywdzonego albo jeżeli pokrzywdzony odpowiedział naruszeniem nietykalności, sąd może odstąpić od wymierzenia kary.

§ 3. Ściganie odbywa się z oskarżenia prywatnego.

Kodeks Postępowania Karnego

Rozdział XXII

Biegli, tłumacze, specjaliści

Biegli, tłumacze, specjaliści

Art. 193

§ 1. Jeżeli stwierdzenie okoliczności mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy wymaga wiadomości specjalnych, zasięga się opinii biegłego albo biegłych.

§ 2. W celu wydania opinii można też zwrócić się do instytucji naukowej lub specjalistycznej.

§ 3. W wypadku powołania biegłych z zakresu różnych specjalności, o tym, czy mają oni przeprowadzić badania wspólnie i wydać jedną wspólną opinię, czy opinie odrębne, rozstrzyga organ procesowy powołujący biegłych.

Biegli, tłumacze, specjaliści

Art. 194.

O dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego wydaje się postanowienie, w którym należy wskazać:

1. imię, nazwisko i specjalność biegłego lub biegłych, a w wypadku opinii instytucji, w razie potrzeby, specjalność i kwalifikacje osób, które winny wziąć udział w przeprowadzeniu ekspertyzy,
2. przedmiot i zakres ekspertyzy ze sformułowaniem, w miarę potrzeby, pytań szczegółowych,
3. termin dostarczenia opinii.

Biegli, tłumacze, specjaliści

Art. 195.

Do pełnienia czynności biegłego jest obowiązany nie tylko biegły sądowy, lecz także każda osoba, o której wiadomo, że ma odpowiednią wiedzę w danej dziedzinie.

Biegli, tłumacze, specjaliści

Art. 196

§ 1. Nie mogą być biegłymi osoby wymienione w art. 178, 182 i 185 oraz osoby, do których odnoszą się odpowiednie przyczyny wyłączenia w art. 40 § 1 pkt. 1- 3 i 5, osoby powołane w sprawie w charakterze świadków, a także osoby które były świadkiem czynu.

§ 2. Jeżeli ujawnią się przyczyny wyłączenia biegłego wymienione w § 1, wydana przez niego opinia nie stanowi dowodu, a na miejsce biegłego wyłączonego powołuje się innego biegłego.

§ 3. Jeśli ujawnią się powody osłabiające zaufanie do wiedzy lub bezstronności biegłego albo inne ważne powody, powołuje się innego biegłego.

Biegli, tłumacze, specjaliści

Art. 198

§ 1. W miarę potrzeby udostępnia się biegłemu akta sprawy i wzywa się go do udziału w przeprowadzeniu dowodów.

§ 2. Organ procesowy może zastrzec swoją obecność przy przeprowadzaniu przez biegłego niektórych lub wszystkich badań, jeśli nie wpłynie to ujemnie na wynik badania.

§ 3. W razie potrzeby organ procesowy może wprowadzić zmiany co do zakresu ekspertyzy lub postawionych pytań oraz stawiać pytania dodatkowe.

Biegli, tłumacze, specjaliści

Art. 198

Złożone wobec biegłego albo wobec lekarza udzielającego pomocy medycznej oświadczenia oskarżonego, dotyczące zarzucanego mu czynu, nie mogą stanowić dowodu.

Biegli, tłumacze, specjaliści

Art. 200

§ 1. W zależności od polecenia organu procesowego biegły składa opinię ustnie lub na piśmie.

§ 2. Opinia powinna zawierać:

1. imię, nazwisko, stopień i tytuł naukowy, specjalność i stanowisko zawodowe biegłego
2. imiona i nazwiska oraz pozostałe dane innych osób, które uczestniczyły w przeprowadzeniu ekspertyzy, ze wskazaniem czynności dokonanych przez każdą z nich

Biegli, tłumacze, specjaliści

Art. 200

3. w wypadku opinii instytucji – także pełną nazwę i siedzibę instytucji

4. czas przeprowadzonych badań oraz datę wydania opinii

5. sprawozdanie z przeprowadzonych czynności i spostrzeżeń oraz oparte na nich wnioski

6. podpisy wszystkich biegłych, którzy uczestniczyli w wydaniu opinii

§ 3. Osoby, które brały udział w wydaniu opinii, mogą być, w razie potrzeby, przesłuchiwane w charakterze biegłych, a osoby, które uczestniczyły tylko w badaniach – w charakterze świadków.

Biegli, tłumacze, specjaliści

Art. 201

Jeżeli opinia jest niepełna lub niejasna albo zachodzi sprzeczność w samej opinii lub między różnymi opiniami w tej samej sprawie, można wezwać ponownie tych samych biegłych lub powołać innych.

Biegli, tłumacze, specjaliści

Art. 202

§ 1. W celu wydania opinii o stanie zdrowia psychicznego oskarżonego sąd, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator, powołuje co najmniej dwóch biegłych lekarzy psychiatrów.

§ 2. Na wniosek psychiatrów do udziału w wydaniu opinii powołuje się ponadto biegłego lub biegłych innych specjalności.

Biegli, tłumacze, specjaliści

Art. 202

§ 3. Biegli nie mogą pozostawać ze sobą w związku małżeńskim ani w innym stosunku, który mógłby wywołać uzasadnioną wątpliwość co ich samodzielności.

§ 4. Opinia psychiatrów powinna zawierać stwierdzenia dotyczące zarówno poczytalności oskarżonego w chwili popełnienia czynu oraz zdolności do udziału w postępowaniu, a w razie potrzeby co okoliczności wymienionych w art. 93 Kodeksu Karnego.

Biegli, tłumacze, specjaliści

Art. 203

§ 1. W razie zgłoszenia przez biegłych takiej konieczności, badanie psychiatryczne oskarżonego może być połączone z obserwacją w zakładzie leczniczym.

§ 2. Orzeka o tym sąd, określając miejsce obserwacji. W postępowaniu przygotowawczym sąd orzeka na wniosek prokuratora.

§ 3. Obserwacja w zakładzie leczniczym nie powinna trwać dłużej niż 6 tygodni; na wniosek zakładu sąd może przedłużyć ten termin na czas określony, niezbędny do zakończenia obserwacji. O zakończeniu obserwacji biegli niezwłocznie zawiadamiają sąd.

§ 4. Na postanowienia o których mowa w § 2 i 3, przysługuje zażalenie.

Rozdział XXIII

Oględziny.
Otwarcie zwłok.
Eksperyment procesowy.

Oględziny. Otwarcie zwłok. Eksperyment procesowy.

Art. 208

Oględzin lub badań ciała, które mogą wywołać uczucie wstydu, powinna dokonać osoba tej samej płci, chyba że łączą się z tym szczególne trudności; inne osoby odmiennej płci mogą być obecne tylko w razie konieczności.

Ogłędziny. Otwarcie zwłok. Eksperyment procesowy.

Art. 209

§ 1. Jeżeli zachodzi podejrzenie przestępnego spowodowania śmierci, przeprowadza się oględziny i otwarcie zwłok.

§ 2. Oględzin zwłok dokonuje prokurator, a w postępowaniu sądowym sąd, z udziałem biegłego lekarza, w miarę możliwości z zakresu medycyny sądowej. W wypadkach nie cierpiących zwłoki oględzin dokonuje Policja z obowiązkiem niezwłocznego powiadomienia prokuratora.

Oględziny. Otwarcie zwłok. Eksperyment procesowy.

Art. 209

§ 3. Oględzin zwłok dokonuje się na miejscu ich znalezienia. Do czasu przybycia biegłego oraz prokuratora lub sądu przemieszczać lub poruszać zwłoki można tylko w razie konieczności.

§ 4. Otwarcia zwłok dokonuje biegły w obecności prokuratora albo sądu. W postępowaniu przed sądem przepisy art. 396 § 1 i 4 stosuje się odpowiednio.

§ 5. Do obecności przy oględzinach i otwarciu zwłok można, w razie potrzeby, oprócz biegłego, wezwać lekarza, który ostatnio udzielił pomocy zmarłemu. Z oględzin i otwarcia zwłok biegły sporządza opinię z zachowaniem wymagań art. 200 § 2.

Ogłędziny. Otwarcie zwłok. Eksperyment procesowy.

Art. 210

W celu dokonania ogłędzin lub otwarcia zwłok prokurator albo sąd może zarządzić wyjęcie zwłok z grobu.

Rozdział XXVIII

Środki zapobiegawcze.

Art. 259

§ 1. Jeżeli szczególne względy nie stoją temu na przeszkodzie, należy odstąpić od tymczasowego aresztowania, zwłaszcza gdy pozbawienie oskarżonego wolności:

spowodowałoby dla jego życia lub zdrowia poważne niebezpieczeństwo,

pociągałoby wyjątkowo ciężkie skutki dla oskarżonego lub jego najbliższej rodziny

Rozdział XXVIII

Środki zapobiegawcze.

Art. 260

Jeżeli stan zdrowia oskarżonego tego wymaga, tymczasowe aresztowanie może być wykonane tylko w postaci umieszczenia w odpowiednim zakładzie leczniczym.